

## Truth.... or Consequences ?

based on an article by Rav Ari Kahn

Source 1a): Devarim 17:8-10

(ח) כִּי יִפְּלֹא מִמֶּךָ דְבַר לְמִשְׁפָּט בֵּין דָּם לְדָם בֵּין דֵּין לְדֵין וּבֵין נֹגַע לְנֹגַע דְבָרֵי רִיבַת בְּשַׁעְרֶיךָ וְקִמַּת וְעֲלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹקֶיךָ בּוֹ: (ט) וּבָאתָ אֶל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְאֶל הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַיָּמִים הָהֵם וְדִרְשָׁתָּ וְהִגִּידוּ לְךָ אֵת דְּבַר הַמִּשְׁפָּט: (י) וְעָשִׂיתָ עַל פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר יִגִּידוּ לְךָ מִן הַמָּקוֹם הַהוּא אֲשֶׁר יִבְחַר ה' וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יֹרֹוךָ:

If there arises a matter of judgment that eludes you, between blood and blood, between plea and plea, and between plague and plague, being matters of controversy inside your gates; then shall you arise, and go to the place which the Eternal, your God, shall choose; And you shall come to the priests the Levites, and to the judge who shall be in those days, and inquire; and they shall declare to you the ruling of judgment; And you shall do behave according to the ruling which they shall pronounce from that place which the Lord shall choose; and you shall take care to do according to all that they instruct you

1b) Devarim 17:11

(יא) עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יֹרֹוךָ וְעַל הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר יֹאמְרוּ לְךָ תַעֲשֶׂה לֹא תִסּוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יִגִּידוּ לְךָ יְמִין וּשְׂמֹאל:

According to the sentence of the Torah which they shall teach you, and according to the judgment which they shall tell you, you shall do; you shall not stray from the sentence which they shall declare to you, to the right, nor to the left.

1c) Rashi

(יא) ימין ושמאל - אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין, וכל שכן שאומר לך על ימין ימין ועל שמאל שמאל:

Right and left – even if they say to you that right is left and left is right, certainly if they tell you right is right and left is left.

## Source 2: Commentary of Kli Yakar

בלי יקר

(יא) לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל.  
 פירש רש"י אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל  
 כו'. נראה שדקדק זה מדלא קאמר לא תסור ימין  
 ושמאל מן הדבר, ומדקאמר ימין ושמאל אחר אשר  
 יגידו לך, שמע מינה שהכי קאמר אע"פ שכפי האמת  
 אינו ימין ושמאל זולת מה שהם יגידו לך שהוא ימין  
 ושמאל. דבטעם דבר זה נתקשו המפרשים ונתנו טעמים  
 רבים שנין דין מן דין:

פקראות גדולות מאורות עמוד מס 341 ה' (דברים) תנין. ירושלים. תשנ"ה. הדפס ע"י תכנת אוצר החכמה

## What it said:

(יא) על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה  
 לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל:

According to the sentence of the Torah which they shall teach you, and according to the judgment which they shall tell you, you shall do; you shall not stray from the sentence which they shall declare to you, to the right, nor to the left.

## What it should have said:

(יא) על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה  
 לא תסור ימין ושמאל מן הדבר אשר יגידו לך:

According to the sentence of the Torah which they shall teach you, and according to the judgment which they shall tell you, you shall do; you shall not stray to the right, nor to the left, from the sentence which they shall declare to you.

## Source 3: Rav Ari Kahn:

Rashi's comments, rather than clarifying the verse, seem to lead us away from the straightforward meaning of the text: While the passage began with a situation of doubt, Rashi's comments regard a situation of certainty. **At least one of the individuals involved in a dispute over interpretation of the law is, in fact, as certain of the veracity and their own opinion as they are of their own right and left hands. Either one of the adjudicants, or one of the judges, does not share the doubts of the other parties involved, but is unable to convince the others. As a result, the decision that is reached is one that this individual "knows" to be wrong.** Rashi insists, based on the seemingly superfluous words "right and left," that the dissenting individual, be he a judge or a plaintiff, must accept the ruling of the majority, no matter how certain he is that his own opinion is correct.

But how can a person be expected to follow a ruling, especially in matters concerning Divine Truth, which he knows to be wrong?

## Source 4: Ramban softens the blow...

וענינו, אפילו תחשוב בלבך שהם טועים, והדבר פשוט בעיניך כאשר אתה יודע בין ימינך לשמאלך, תעשה כמצותם, ואל תאמר איך אוכל החלב הגמור הזה או אהרוג האיש הנקי הזה, אבל תאמר כך צוה אותי האדון המצוה על המצות שאעשה בכל מצותיו ככל אשר יורוני העומדים לפניו במקום אשר יבחר ועל משמעות דעתם נתן לי התורה אפילו יטעו, וזה כענין רבי יהושע עם ר"ג ביום הכיפורים שחל להיות בחשבונו (ר"ה כה א:)

The explanation is: **Even if you think in your heart that they are mistaken**, and it is clear in your eyes – as clear as you understand the difference between your right and left hands (that they are incorrect, nevertheless) do as they command, and don't say, "How can eat this forbidden fat or kill this innocent person?" Rather, say "The Master, who mandated all of the mitzvot thus commanded me – that I act in all of his mitzvot in accordance with all that those who stand before Him in the place that He chooses, and based on their views, He gave me the Torah even if they err." This is like the case of R. Yehoshua with Rabban Gamliel (ie the story of Yom Kippur that came out on the day R. Yehoshua had calculated it to be) Rosh Hashana 25a

## Source 5: Sefer HaHinuch

כלומר שאפילו יהיו הם טועים בדבר אחד מן הדברים אין ראוי לנו לחלוק עליהם... אבל נעשה כטעותם, וטוב לסבול טעות אחד ויהיו הכל מסורים תחת דעתם הטוב תמיד, ולא שיעשה כל אחד ואחד כפי דעתו שבזה יהיה חורבן הדת וחלוק לב העם והפסד האומה לגמרי. ומפני ענינים אלה נמסרה כוונת התורה אל חכמי ישראל, ונצטוו גם כן שיהיו לעולם כת מועטת מן החכמים כפופה לכת המרובין מן השורש הזה, וכמו שכתבתי שם במצות להטות אחרי רבים.

....meaning even if they are mistaken in a particular ruling it is not appropriate for us to argue with them, rather we follow their mistake. **For it is better to suffer one mistake, and to remain devoted (subject) to their well-informed opinions, rather than have each and every individual act according to his own opinion, for that would cause a destruction of the religion, cause a division among the people, and the complete loss of the nation.** It is for these reasons that the intention of the Torah was transmitted to the Sages of Israel, and it was commanded that the minority would always submit to the majority, along the lines of what I have described as the Mitzva to accept the majority opinion.

## Source 6: Case of the Oven of Achnai – Bava Metziah 59b

תנא: באותו היום השיב רבי אליעזר כל תשובות שבעולם ולא קיבלו הימנו. אמר להם: אם הלכה כמותי - חרוב זה יוכיח. נעקר חרוב ממקומו מאה אמה, ואמרי לה: ארבע מאות אמה: אמרו לו: אין מביאין ראיה מן החרוב. חזר ואמר להם: אם הלכה כמותי - אמת המים יוכיחו. חזרו אמת המים לאחוריהם. אמרו לו: אין מביאין ראיה מאמת המים. חזר ואמר להם: אם הלכה כמותי - כותלי בית המדרש יוכיחו. הטו כותלי בית המדרש ליפול. גער בהם רבי יהושע, אמר להם: אם תלמידי חכמים מנצחים זה את זה בהלכה - אתם מה

טיבכם? לא נפלו מפני כבודו של רבי יהושע, ולא זקפו מפני כבודו של רבי אליעזר, ועדין מטין ועומדין.

It has been taught :On that day R. Eliezer brought forward every imaginable argument, but they (the other sages) did not accept them. Said he to them ' :If the halachah agrees with me ,let this carob-tree prove it '!Thereupon the carob-tree was torn a hundred cubits out of its place .Others say [it was [four hundred cubits ' .No proof can be brought from a carob-tree ',they retorted .Again he said to them ' :If the halachah agrees with me ,let the stream of water prove it '!Whereupon the stream of water flowed backwards. 'No proof can be brought from a stream of water ',they rejoined .Again he urged ' :If the halachah agrees with me ,let the walls of the Beit Midrash prove it ',whereupon the walls inclined to fall .But R. Yehoshua rebuked them, saying ' :When scholars are engaged in a halachic dispute, what right have you to interfere '?Hence they did not fall ,in honor of R. Yehoshua, nor did they resume their upright position, in honor of R. Eliezer; and they are still standing thus inclined.

חזר ואמר להם: אם הלכה כמותי - מן השמים יוכיחו. יצאתה בת קול ואמרה: מה לכם אצל רבי אליעזר שהלכה כמותו בכל מקום! עמד רבי יהושע על רגליו ואמר: לא בשמים היא. - מאי (דברים ל') לא בשמים היא? - אמר רבי ירמיה: שכבר נתנה תורה מהר סיני, אין אנו משגיחין בבת קול, שכבר כתבת בהר סיני בתורה (שמות כ"ג): "אחרי רבים להטת".

Again he said to them ' :If the halachah agrees with me ,let it be proved from Heaven ' ! Whereupon a Heavenly Voice cried out ' :Why do you dispute with R .Eliezer, seeing that in all matters the halachah agrees with him ' !But R .Yehoshua arose and exclaimed ' :It is not in heaven ' .What did he mean by this — ?Said R .Yirmiyah: Since the Torah has already been given at Mount Sinai, we pay no attention to a Heavenly Voice, because long ago You wrote in the Torah at Mount Sinai (Shmot 23), "After the majority must one incline."

#### Source #7: Rabbi Moshe Feinstein, Introduction to Iggerot Moshe, Orach Chaim

אבל הוא מטעם שהנכון לע"ד בזה שהיו רשאים ומחוייבין חכמי דורות האחרונים להורות אף שללא היו נחשבין הגיע להוראה בדורות חכמי הגמ' שיש ודאי לחוש אולי לא כיוונו אמיתות הדין כפי שהוא האמת כלפי שמיא אבל האמת להוראה כבר נאמר לא בשמים היא אלא כפי שנראה להחכם אחרי שעיינן כראוי לברר ההלכה בש"ס ובפוסקים כפי כחו בכובד ראש וביראה מהשי"ת ונראה לו שכן הוא פסק הדין הוא האמת להוראה ומחוייב להורות כן אף אם בעצם גליא כלפי שמיא שאינו כן הפירוש, ועל כזה נאמר שגם דבריו דברי אלקים חיים מאחר שלו נראה הפירוש כמו שפסק ולא היה סתירה לדבריו. ויקבל שכר על הוראתו אף שהאמת אינו כפירושו. והוכחה גדולה לזה מהא דשבת דף ק"ל א"ר יצחק עיר אחת היתה בא"י שהיו עושין כר"א ונתן להם הקדוש ברוך הוא שכר גדול שמתו בזמנן וכשגזרה מלכות הרשעה גזירה על המילה לא גזרו על אותה העיר אף שהאמת אליבא דדינא נפסק שלא כר"א והוא חיוב סקילה במזיד וחטאת בשוגג, אלמא דהאמת להוראה שמחוייב להורות וגם מקבל שכר הוא כפי שסובר החכם אחרי עיונו בכל כחו אף שהאמת ממש אינו כן. וזהו ענין כל מחלוקות רבותינו הראשונים והאחרונים שזה אוסר וזה מתיר שכל זמן שלא נפסק כחד יכול כל אחד להורות במקומו כמו שסובר אף שהדין האמתי הוא רק כאחד מהן ושני החכמים מקבלים שכר על הוראתם. ומטעם זה מצינו הרבה חלוקים גם באיסורים חמורים בין מקומות הנוהגים להורות כהרמב"ם והב"י ובין המקומות הנוהגים להורות כחכמי התוס' וכהרמ"א ושניהם הם דברי אלקים חיים אף שהאמת האמתי גליא כלפי שמים שהוא רק כאחד מהם .

ומפורש כן בסנהדרין דף ו' אחר שאמר ויהו הדיינים יודעין את מי הן דנין ולפני מי הן דנין ומי עתיד ליפרע

מהן, שמא יאמר הדיין מה לי בצער הזה ופרש"י שאם אטעה איענש, ת"ל ועמכם בדבר המשפט אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות ופרש"י דאין לו לדיין לירא ולמנוע עצמו מן הדין אלא לפ"מ שענינו רואות לידון ויתכוין להוציא לצדקו ולאמיתו ושוב לא יענש, עיין שם, וכוננתו דזהו האמת להוראה שמחוייב להזדקק ולהורות ולדון אף שאינו האמת ממש.

**Source 8a): Tehilim Ch. 85**

חֶסֶד־וְאֵמֶת נִפְגְּשׁוּ צְדָק וְשְׁלוֹם נִשְׁקוּ:

Faithfulness and truth meet; justice and well-being kiss.

אֵמֶת מֵאָרֶץ תִּצְמַח וְצְדָק מִשָּׁמַיִם נִשְׁקָף:

Truth springs up from the earth; justice looks down from heaven.

**8b) Sefer Daniel Ch. 8**

וְצָבָא תִּנְתֵּן עַל־הַתְּמִיד בְּפֶשַׁע וְתִשְׁלַךְ אֶמֶת אֶרְצָה וְעִשְׂתָּהּ וְהִצְלִיחָה:

An army was arrayed iniquitously against the regular offering; it hurled truth to the ground and prospered in what it did.

**Source 9: Midrash Rabbah – Bereshit 8:5**

א"ר סימון בשעה שבא הקב"ה לבראת את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים, וחוברות חבורות, מהם אומרים אל יברא, ומהם אומרים יברא, הה"ד (תהלים פה) **חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו**, חסד אומר יברא שהוא גומל חסדים, ואמת אומר אל יברא שכולו שקרים, צדק אומר יברא שהוא עושה צדקות, שלום אומר אל יברא דכוליה קטטה, מה עשה הקב"ה נטל אמת והשליכו לארץ הה"ד (דניאל ח) **ותשלך אמת ארצה**, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבון העולמים מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסייה שלך, תעלה אמת מן הארץ, ר' הונא רבה של צפורין אמר עד שמלאכי...הדא הוא דכתיב (תהלים פה) **אמת מארץ תצמח**, השרת מדיינין אלו עם אלו ומתעסקין אלו עם אלו בראו הקב"ה, אמר להן מה אתם מדיינין כבר נעשה אדם.

R. Simon said: When the Holy One, blessed be He, came to create Man, the ministering angels formed themselves into groups and parties, some of them saying 'Let him not be created', whilst others urged 'Let him be created'. Thus it is written ' **Love and Truth fought together, Righteousness and Peace combated each other**' (Tehilim 85, 11). Love said 'Let him be created, because he will dispense acts of love'; Truth said 'Let him not be created, because he is compounded of falsehood'; Righteousness said, 'Let him be created, because he will perform righteous deeds'; Peace said 'Let him not be created, because he is full of strife'. What did God do? **He took Truth and cast it to the ground**. Said the ministering angels before the Holy One, blessed be He 'Sovereign of the Universe! Why do You despise Your seal? Let Truth arise from the earth!' Hence it is written 'Truth springs up from the earth' (ib. 12). ... R. Huna the Elder of Sepphoris, said: While the ministering angels were arguing with each other and disputing with each other, the Holy One, blessed be He, created (Man). Said He to them: 'Why are you debating to no avail? Man has already been made!

## Source 10: Vilna Gaon – Commentary of Kol Eliyahu on Bava Metziah

יבואר על פי המדרש (ב"ר ח. ה) בשעת בריאת העולם חסד אמר יברא וכו' אמת אמר אל יברא מפני השקרים מה עשה הקב"ה השליך אמת ארצה שנאמר (תהלים פה. יב) אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף וכו', והכוונה כך הוא דאמת אמר אל יברא מפני השקרים ר"ל מפני שהאמת צולל בין אלפים מבוכות וספקות ואי אפשר לבני אדם לקלוע בשכלם אל נקודת האמת מה עשה הקב"ה השליך אמת ארצה ר"ל שמסר האמת לשרי התורה והחכמה למטה בארץ כפי שיסכימו הם כן יקום שנאמר אמת מארץ תצמח, ומשנתן הקב"ה התורה לישראל צוה בעצמו שאם יולד איזה ספק בתורה יקום פסק הלכה שבין החכמים החולקים דוקא כפי שיבינו שרי התורה ולא זולתם ואליהם הבטיחה התורה (דברים יא. יז) על פי התורה אשר ירוך וגו', על כן כשיצא הבת קול ואמר הלכה כר"א עמד ר' יהושע על רגליו ואמר לא בשמים היא ר"ל שכבר יצא הפסק דין מיד הדיין על כן אין אנו משגיחין בב"ק ולא בשום נברא בעולם במה שנוגע בעניני הדת רק כפי הסכמת חכמי התורה למטה בארץ

## Source 11: Rav Shlomo Aviner, Tal Hermon on the Torah – Parashat Yitro

שאלה: יתרו אומר דברים פשוטים, מדוע בכל זאת משה רבנו לא חשב על כך בעצמו? תשובה: למשה איש האלוהים קשה לסמוך על אחרים. הוא חושש שדבריו לא יובנו בדיוק, שתחל יציאה מקו המשפט, שהאמת המוחלטת תסולף בגלגולה דרך המנגנון הבריורקטי הגדול הזה של שרי-אלפים שרי-מאות שרי-חמישים ושרי-עשרות. הדרישה החיה של דבר ד', שוב לא תהא כבעבר. אומר לו יתרו: זה נכון, אבל אי-אפשר להנהיג את המציאות על-פי מידת דין, מידת האמת המוחלטת. המציאות אינה יכולה לסבול זאת: "נבול תבול גם אתה גם העם הזה". מוכרחים לרדת קצת. גם הקדוש-ברוך-הוא ברא את העולם במידת הדין וראה שאין העולם יכול לעמוד בה, עמד ושיתף לה את מידת הרחמים. אם כך עשה ריבונות-של-עולם, על משה ללכת בדרכו, ומשה מסכים, ועל-פי יתרו חותנו, הוא מסדר את סדרי המערכת המשפטית בישראל (עיין מהר"ל, הקדמה לדרוש על התורה ז).

## Source 12: Shemot 32:19

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר קָרַב אֶל הַמַּחֲנֶה וַיֵּרָא אֶת הָעֵגֶל וּמַחֲלַת וַיִּחַר אַף מֹשֶׁה וַיִּשְׁלֶךְ מִיָּדוֹ מִיָּדָיו אֶת הַלְּחָת וַיִּשְׁבֵּר אֶתָם תַּחַת הַהָר:

And it came to pass, as soon as he came near to the camp, that he saw the calf, and the dancing; and Moshe's anger burned hot, and he threw the Tablets from his hands, and broke them beneath the mount.

### Source 13: Talmud Shabbat 87a

ומנלן דהסכים הקדוש ברוך הוא על ידו - שנאמר (שמות לד) 'אשר שברת'; ואמר ריש לקיש: 'יישר כחך ששיברת'.

And how do we know that the Holy One, blessed be He, gave His approval? Because it is said, 'Which you broke;' and Resh Lakish interpreted this: 'More power to you that you broke'.

### Source 14: Sefat Emet

0234567

#### אני יוסף אחיכם אשר מכרתם

אותי מצרימה (מה, ד)

הנה אמרו בגמ' (שבת פז ע"א) גבי שבירת הלוחות "אשר שברת" אמר ר"ל יישר כח ששברת, ופירש"י "אשר" מלשון "אישור", שאישרו ושיבחו על שבירתן, ע"כ. כך אפשר לפרש כאן. "אשר מכרתן אותי" יישר כח שמכרתם אותן, "כי למחיה שלחני אלוקים לפניכם" וגם זו לטובה, ואין לכם להצטער על זה.

### Source 15: Rabbi Nachman of Breslov – Likutei Halachot

וזה שמשמין התורה לעיני כל ישראל ומתחילין מיד, בראשית ברא אלקים וכו'. כי רז"ל דרשו על פסוק זה, "אשר עשה משה לעיני כל ישראל", ששבר את הלוחות. וזהו בחינה הנ"ל, כי משה ראה גדל החרבן שחטאו ישראל כל כך ועברו על כל התורה ועבדו עבודה זרה עד שהיה משורת הדין האמת על פי התורה להרחיק ולהאביר את ישראל, חס ושלום, כמו שאמר השם יתברך, הרף ממנו ואשמידם וכו'. על - פן השכיל משה והשליך את הלוחות לארץ, זה בחינת 'ותשלך אמת ארצה' הנ"ל, כמו שהשם יתברך השליך את האמת לארץ על שקטרג על בריאת האדם וכו"ל, כמו כן עשה משה ודבק בו יתברך והשליך את הלוחות, שהם בחינת אמת, בחינת תורת אמת, השליכם לארץ, להורות שאף - על - פי שהם תורת אמת, אף - על - פי - כן מאחר שעל ידם עולה על דעתו שאפס תקוה ואי אפשר להתפלל עוד על ישראל, על - פן השליכם ארצה והרחיקם מעל פניו וחק את עצמו להאמין שאי אפשר להשיג עמקות דעתו כלל, עד שהבין שאף - על - פי - כן השם יתברך רוצה שיתפלל עליהם, ועל - ידי זה הרבה להתפלל עליהם, שפעל בתפלתו שנתרצה השם יתברך ומחל להם וצוה לו לפסל לוחות שניות. וזהו בעצמו בחינה הנ"ל, בחינת ותשלך אמת ארצה, ועל - ידי זה בעצמו אמת מארץ תצמח וכו"ל. וכמו כן עשה משה, כי אם לא היה משליך הלוחות והיה הקטרוג גדול, חס ושלום, עד שהיו ישראל נאבדין, חס ושלום, ואז היה האמת מתעלם לגמרי, כי אין מי שיגלה האמת בעולם כי אם ישראל. על - פן השליך הלוחות, שהם בחינת אמת, בבחינת ותשלך אמת

ארצה, והתחזק בתפלתו כי האמין שאי אפשר להשיג אמת דעתו כי מאד עמקו מחשבותיו, וזכה שעלתה בידו ונתרצה לו השם יתברך ומחל לו וצוה לו לפסל לוחות שניות, שזהו בחינת תעלה אמת מן הארץ, בחינת אמת מארץ תצמח וכו"ל. ועל - פן אחר לעיני כל ישראל, מתחילין מיד בראשית ברא אלקים, שהוא סופי תיבות 'א'מ'ת, כמובא. להורות שזה עקר האמת כשיודעין שאין יודעין כלל ואין מתרחקין בשום אופן, רק מתחילין בכל פעם, שזהו בחינת 'לעיני כל ישראל' - 'בראשית ברא אלקים', שמשא בעוצם כחו המשיך דרך זה על - ידי שבירת לוחות שהודה לו השם יתברך ואמר לו, ישר כחך ששברת. שעל - ידי זה יוכל כל אחד מישראל להתחזק את עצמו להתחיל בכל פעם, שזהו בחינת התחלת התורה בראשית ברא אלקים, סופי תיבות 'א'מ'ת. כי רק זהו עקר אמתת האמת שלא יתרחק על - ידי האמת, רק יבין וידע שאין יודעין כלל וצריכין להתחיל בכל פעם מחדש, כי אמתת רחמיו שגבו מאד וכל ימי חיי האדם יוכל להתחיל להתקרב להשם יתברך, כמו שכתוב, "תשב אנוש עד דכא" - עד דכדוכא של נפש. כי חסדי ה' לא תמנו ולא כלו רחמיו לעולם:

**Rav Ari Kahn:**

In fact, all forgiveness is, in a sense, a corruption of truth: When man sins, there should be punishment - unavoidable, natural, unyielding consequences. Yet we might suspect that those who desperately seek truth and are perturbed by any perceived lack of truth caused by the triumph of procedure over substance in the legal system, are not as demanding and truth-seeking on Yom Kippur. Would they desperately ask God to treat them with pure truth - and the justice it must necessarily bring in its wake - or would they seek compassion and clemency, a softer, more understanding scale of truth and justice?